

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/181/2015
Identifikačné číslo spisu: 1411213987
Dátum vydania rozhodnutia: 22.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1411213987.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne JUDr. I. C., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o. so sídlom v Bratislave, Zámocká 5, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Michal Mandzák, proti žalovanému Rozhlasu a televízii Slovenska, so sídlom v Bratislave, Mlynská dolina, IČO: 47 232 480, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 30 000 eur, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 44C 144/2011, o dovolaní J. O., bývajúcej v K., C. XX, zastúpenej JUDr. Alojzom Baránikom, advokátom s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mateja Bela 8, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Alojz Baránik, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2014 sp. zn. 8Co 389/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2014 sp. zn. 8Co 389/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou pôvodne na Okresnom súde Bratislava IV 25. októbra 2011 si žalobkyňa uplatnila voči žalovanému nárok na ochranu proti neoprávnenému zásahu do jej osobnostných práv, a to práva na slovný prejav osobnej povahy, práva na podobizeň, práva na česť a dôstojnosť a práva na súkromie. V žalobe uviedla, že k neoprávnenému zásahu malo dôjsť zverejnením zvukovo-obrazového záznamu, zachytávajúceho jej rozhovor s Mgr. J., dcérou nebohej sudkyne Okresného súdu Bratislava I JUDr. M., ako časti dokumentárneho filmu autorky J. s názvom „... odvysielaného na televíznej programovej službe „Dvojka“ v relácii „Z.“ dňa 22. septembra 2011 (ďalej aj „žalovaná časť filmu“). Neoprávnenosť zásahu odôvodnila tým, že zvukovoobrazový záznam bol vyhotovený jeho tvorcami bez jej súhlasu a potajme. Žiadala, aby bola určená neoprávnenosť zásahu, a aby žalovanému bola uložená povinnosť ospravedlniť sa jej a zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy.

2. Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. novembra 2011 sp. zn. 9 NcC 53/2011 bola vec z dôvodu vylúčenia sudcov Okresného súdu Bratislava IV prikázaná na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súde Bratislava III.

3. Písomným podaním zo 17. mája 2012, doručeným Okresnému súde Bratislava III 18. mája 2012,

oznámila obchodná spoločnosť s obchodným názvom „atelier.doc, s. r. o.“ a J., že vstupujú do konania ako vedľajší účastníci na strane žalovaného. V tomto podaní uviedli, že obchodná spoločnosť atelier.doc, s. r. o. ako producent filmu a J. ako scenárista, režisér a kameraman filmu majú právny záujem na výsledku konania, pretože ich právne postavenie môže byť týmto výsledkom ovplyvnené. Vyhovéním žalobe by totiž bolo ohrozené, ak nie aj vylúčené, distribuovanie či vysielanie filmu, a teda jeho ďalšie šírenie, pretože každý ďalší vysielateľ by mohol byť zo strany žalobkyne sankcionovaný rovnakým spôsobom ako žalovaný. To by sa odrazilo v ich tvorivej a majetkovej sfére, keďže na vytvorenie filmu investovali svoje financie, čas a umeleckú energiu a v prípade J. aj občianske nasadenie a záujem o fungovanie vecí verejných. Poukazovali tiež na to, že zo žaloby je zrejmé, že žalobkyňa obviňuje ich ako tvorcov filmu z protiprávneho konania, a teda u nich vidí prvotné a základné porušenie svojich práv, čo by mohlo viesť k možnému vyvodu následnej zodpovednosti voči nim.

4. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) uznesením z 27. júna 2012 č. k. 44C 144/2011-160 pripustil vstup atelieru.doc, s. r. o. a J. do konania ako vedľajších účastníkov na strane žalovaného, konštatujúc ich právny záujem na výsledku sporu, daný nimi označenými skutočnosťami.

5. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne i žalovaného uznesením z 30. októbra 2012 sp. zn. 6Co 420/2012 uznesenie okresného súdu z 27. júna 2012 č. k. 44C 144/2011-160 zmenil tak, že vstup atelieru.doc, s. r. o. a J. do konania ako vedľajších účastníkov na strane žalovaného nepripustil. Ich nepripustenie do konania odôvodnil nesúhlasom žalovaného s vystupovaním týchto subjektov ako vedľajších účastníkov na jeho strane, a nedostatkom ich právneho záujmu na výsledku konania.

6. Písomným podaním zo 16. januára 2013, doručeným okresnému súdu 23. januára 2013, žalovaný oznámil, že mení svoje stanovisko a podporuje vstup J. do konania ako vedľajšej účastníčky na jeho strane.

7. Následne J. písomným podaním zo 4. februára 2013, doručeným okresnému súdu 5. februára 2013, oznámila, že vstupuje do konania ako vedľajšia účastníčka na strane žalovaného, že toto jej oznámenie sa pridrižiava všetkým stanoviskám a zdôvodnením uvedených v jej podaní zo 17. mája 2012, a že opakované oznámenie o vstupe do konania podáva v dôsledku podstatnej zmeny okolností, ktorými sú zmena stanoviska žalovaného (spočívajúca v podpore jej vstupe do konania ako vedľajšej účastníčky na jeho strane) a trestné oznámenie žalobkyne na neznámeho páchatela pre trestný čin porušenia dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy podľa § 377 Trestného zákona. Uviedla, že povaha okolností, za ktorých došlo ku skutkom, ktoré mali zakladať uvedený trestný čin, vylučuje, aby tieto vykonala iná osoba ako ona, a že žalobkyňa sa ju pokúša mocensky protiprávne zastrašiť hrozbou nepríjemností spojených s trestným stíhaním.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie J. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2012 sp. zn. 6Co 420/2012 uznesením z 15. mája 2013 sp. zn. 1 Cdo 82/2013 odmietol jej dovolanie v časti týkajúcej sa nepripustenia vstupe atelieru.doc, s. r. o. do konania ako vedľajšieho účastníka a v ostatnej časti dovolanie zamietol. Zamietnutie dovolania odôvodnil správnosťou právneho záveru krajského súdu o neprípustnosti vedľajšieho účasti pre nesúhlas žalovaného. Zároveň však poznamenal, že krajský súd sa nemal čo zaoberať aj (ne)existenciou právneho záujmu J. na výsledku konania, lebo tento by mohol skúmať iba vtedy, ak by nebol deklarovaný nesúhlas žalovaného s vedľajším účastníctvom. Uviedol tiež, že bol viazaný skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom a na okolnosti, ktoré nastali po rozhodnutí odvolaní, nemohol prihliadať.

9. V ďalšom konaní okresný súd, poukazujúc na opätovné oznámenie J. zo 4. februára 2013, že vstupuje do konania ako vedľajšia účastníčka, uznesením z 29. mája 2013 č. k. 44C 144/2011-272 pripustil jej vstup do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného.

10. Na odvolanie žalobkyne krajský súd uznesením z 31. januára 2014 sp. zn. 8Co 421/2013 uznesenie okresného súdu z 29. mája 2013 č. k. 44C 144/2011-272 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Zrušenie uznesenia odôvodnil jeho nepreskúmateľnosťou.

11. Okresný súd Bratislava III následne uznesením z 19. marca 2014 č. k. 44C 144/2011-290 nepripustil vstup J. do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného. Takto rozhodol majúc za to, že J. nemá právny záujem na výsledku konania, keďže na osvedčenie tohto právneho záujmu nie je postačujúce to, že žalobkyňa podala trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a pre trestný čin porušenia dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy podľa § 377 Trestného zákona. Vyslovil názor, že ani prípadným trestným stíhaním sa jej právne postavenie v závislosti od výsledku tohto konania nijakým spôsobom nezmení, a že svoj právny záujem na výsledku sporu inými skutočnosťami nezdôvodnila.

12. Krajský súd v Bratislave na odvolanie J. uznesením z 20. novembra 2014 sp. zn. 8Co 389/2014 uznesenie okresného súdu o nepripustení jej vstupu do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného ako vecne správne potvrdil. Stotožnil sa s právnym záverom okresného súdu o neexistencii jej právneho záujmu na výsledku konania.

13. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie J. (ďalej aj „dovolatel'ka“). Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že sa pripúšťa jej vstup do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného. Dovolanie odôvodnila odňatím možnosti konať pred súdom a nesprávnym právnym posúdením veci. Uviedla, že pokiaľ by okresný i krajský súd pri posudzovaní jej oznámenia o vstupe do konania zo 4. februára 2013 sa zaoberali aj obsahom jej podania zo 17. mája 2012, na ktoré poukazovala, museli by dospieť k záveru, že jej právny záujem na výsledku konania je zjavný a nesporný.

14. Žalobkyňa ani žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

15. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovovací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „O. s. p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

16. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná i po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému uzneseniu odvolacieho súdu oprávnenou osobou (o procesnom postavení ktorej bolo rozhodované v odvolacom konaní), v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

17. Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

18. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

19. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p, ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). Existenciu väd konania uvedených v § 237 O. s. p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

20. Podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

21. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na rešpektovanie účinkov právoplatnosti rozhodnutia, právo na vyvodenie procesných dôsledkov z porušenia práva na zákonného sudcu, právo na vyjadrenie sa k použitiu ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité, resp. právo na predvídateľné rozhodnutie ako opak tzv. prekvapivého rozhodnutia, právo na dvojinštančnosť konania a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o neprípustení vstupu určitého subjektu do konania ako vedľajšieho účastníka, ak záver odvolacieho súdu o otázke prípustnosti vedľajšieho účastníctva nie je správny. Nesprávne rozhodnutie o neprípustnosti vedľajšieho účastníctva sa totiž vo svojich dôsledkoch rovná odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae), pretože procesné práva a povinnosti subjektu, ktorý oznámil svoj vstup do konania ako vedľajší účastník na žalujúcej alebo žalovanej strane, zanikajú a jeho účasť v konaní končí.

22. Podľa § 93 ods. 1 O. s. p. ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva v zmysle citovaného ustanovenia je, že vedľajší účastník má právny záujem na výsledku sporu, t. j. právny záujem na výsledku konania, ktorý sa prejaví víťazstvom v spore tej sporovej strany, ku ktorej pristúpil. O právny záujem ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci bude (vo svojich dôsledkoch) dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva). Obsah právneho záujmu vedľajšieho účastníka, t. j. víťazstvo tej sporovej strany, ku ktorej pristúpil, je daný tým, že nepriaznivý výsledok sporu pre túto stranu nezostane bez škodlivého vplyvu ani na právne pomery vedľajšieho účastníka. Pokiaľ je v konaní relevantnou otázkou ochrana základných práv a slobôd, resp. ich kolízie, nemožno pri posudzovaní otázky právneho záujmu vychádzať len z úzkeho hmotnoprávneho hľadiska, ale právny záujem na výsledku konania treba posudzovať aj zo širšieho hľadiska prirodzenoprávneho, resp. hodnotového (por. nález Ústavného súdu Českej republiky z 8. decembra 2004 sp. zn. I. ÚS 553/03, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Českej republiky zväzok 35, str. 457 a nasl.).

23. V preskúmvanej veci bola podľa názoru odvolacieho súdu dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom nesprávnym postupom odvolacieho súdu a jeho nesprávnym rozhodnutím v otázke existencie či neexistencie jej právneho záujmu na výsledku konania, ktoré bolo dôsledkom tohto nesprávneho postupu. Nesprávny postup odvolacieho súdu spočíval v tom, že pri posudzovaní právneho záujmu dovolateľky na výsledku konania, nebral do úvahy obsah jej písomného podania zo 17. mája 2012, ktorým prvýkrát oznámila svoj vstup do konania ako vedľajšia účastníčka na strane žalovaného, hoci v opakovanom oznámení o svojom vstupe do konania zo 4. februára 2013 sa na obsah tohto prvého oznámenia výslovne odvolávala. Posudzovaniu jej právneho záujmu na výsledku konania aj z hľadiska dôvodov uvedených v tomto prvom oznámení pritom nebránila skutočnosť, že uznesením Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2012 sp. zn. 6Co 420/2012 nebol pripustený jej vstup do konania ako

vedľajšej účastníčky na základe tohto prvého oznámenia zo 17. mája 2012. Označené uznesenie bolo totiž predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu, v ktorom dovolací súd sa správnosťou právneho záveru krajského súdu o neexistencii právneho záujmu dovolateľky na výsledku konania nezaoberal, keď zároveň odvolaciemu súdu vyčítal, že sa touto otázkou (vzhľadom na nesúhlas žalovaného s vedľajším účastníctvom) nemal ani on čo zaoberať.

24. Dovolací súd zastáva názor, že právny záujem J. na výsledku konania (na víťazstve žalovaného) je bez ďalšieho zjavný už zo samotnej žaloby, v ktorej žalobkyňa odôvodnila neoprávnenosť zásahu do jej osobnostných práv protiprávnym konaním tvorcov filmu. Vychádzajúc zo zásady iura novit curia (súd pozná právo) muselo byť súdom v základnom konaní zrejmé, že protiprávnosť zakladá vznik zodpovednostných právnych vzťahov, a teda že nepriaznivé rozhodnutie voči žalovanému, vychádzajúce zo záveru o opodstatnenosti tvrdenia žalobkyne o protiprávnom konaní tvorcov filmu, t. j. i jeho autorky J., môže mať škodlivý vplyv na jej hmotnoprávne postavenie. Môže byť totiž dôvodom, aby aj voči nej žalobkyňa uplatňovala nároky z občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv a zo zodpovednosti za škodu, prípadne aby zodpovednosť za škodu bola voči nej uplatňovaná aj zo strany žalovaného, a môže byť podnetom aj na skúmanie jej trestnoprávnej zodpovednosti. Najmä však môže viesť k obmedzeniu realizácie jej autorských práv a tiež k obmedzeniu jej základného práva slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie v zmysle článku 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

25. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že na procesných právach a povinnostiach subjektu vystupujúceho v konaní (spore) ako vedľajší účastník nič nezmenila zmena právnej úpravy spočívajúca v zrušení Občianskeho súdneho poriadku a v nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016. Aj oznámenie určitého subjektu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na žalujúcej alebo žalovanej strane, je totiž procesným úkonom, ktorého účinky - vznik vedľajšieho účastníctva - zostávajú v zmysle § 470 ods. 2 veta prvá C. s. p. zachované. Iný výklad, podľa ktorého vedľajšie účastníctvo takéhoto subjektu účinnosťou C. s. p. bez ďalšieho zaniklo, by odporoval ústavným zásadám ochrany nadobudnutých práv a ochrany legitímneho očakávania, vyplývajúcim z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Okrem toho by takýmto výkladom nebol rešpektovaný ústavný princíp rovnosti, pretože trvanie nadobudnutého statusu vedľajšieho účastníka by nebolo závislé na naplnení jeho zmyslu (ktorým je dosiahnutie víťazstva v spore tej strany, na strane ktorej vedľajší účastník vystupuje, a ktorý trvá až do právoplatného rozhodnutia vo veci), ale na náhodilosti, t. j. na tom, či konanie bolo k 1. júlu 2016 právoplatne skončené alebo neskončené.

26. So zreteľom na uvedené dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.